

Európska rada

Európska únia
Európsky sociálny fond

Operačný program
**Efektívna
verejná správa**

APOS

Asociácia pre občiansku spoločnosť

Tento projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu.

Informačná brožúra pre menej rozvinuté regióny o Európskom parlamente ako spolutvorcovi európskych verejných politík.

Táto informačná brožúra je súčasťou série materiálov, ktoré vznikajú v rámci projektu „Participácia ako kľúč k modernej verejnej správe“, ktorý realizuje Asociácia pre občiansku spoločnosť. Všetky užitočné informácie o projekte nájdete na webovej stránke www.oeuropa.sk. Cieľom projektu, je zvýšiť záujem širokej verejnosti vo vybraných slovenských krajoch o témy fungovania verejnej správy na Slovensku, ale aj v Európe. V sérii brožúr sa postupne dozviete o tom, ako fungujú európske inštitúcie, ako si volíme svojich zástupcov do Európskeho parlamentu, aký dopad na Slovensko majú európske politiky alebo aké sú hlavné princípy fungovania verejnej správy.

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu v rámci operačného programu Efektívna verejná správa.

Základné informácie

Európska rada stanovuje všeobecné politické smerovanie a priority Európskej únie. Neprijíma zákony, ani o nich nerokuje.

Politické smerovanie

Pre určenie politického smerovania a priorít Európska rada prijala 20. júna 2019 Strategický program pre EÚ. Tento program má dlhodobejšie smerovanie na roky 2019 - 2024.

Tento prijatý Strategický program zahŕňa 4 hlavné priority:

- **ochrana občanov a slobôd**

Občania Európskej únie sa musia cítiť bezpečne. Pre zabezpečenie tejto priority si Európska rada zvolila tieto kroky:

- „účinná kontrola vonkajších hraníc
- boj proti nelegálnej migrácii a obchodovaniu s ľuďmi prostredníctvom lepšej spolupráce s krajinami pôvodu a tranzitu
- dosiahnutie dohody o účinnej azylovej politike
- zabezpečenie správneho fungovania schengenského priestoru
- zlepšenie spolupráce a výmeny informácií s cieľom bojovať proti terorizmu a cezhraničnej trestnej činnosti
- zvýšenie odolnosti EÚ voči prírodným i človekom spôsobeným katastrofám
- ochrana našich spoločností pred škodlivou kybernetickou činnosťou, hybridnými hrozbami a dezinformáciami¹”

- **rozvoj silnej a zdravej hospodárskej základne**

V tejto oblasti chce Európska rada zvyšovať konkurencieschopnosť Európskej únie a budovať silnú hospodársku základňu. Preto sa rozhodla pre tieto kroky:

- „prehlbenie hospodárskej a menovej únie
- dobudovanie bankovej únie a únie kapitálových trhov
- posilnenie medzinárodnej úlohy eura
- posilnenie súdržnosti v EÚ
- prácu na všetkých aspektoch digitálnej revolúcie a umelej inteligencie: infraštruktúre, konektivite, službách, údajoch, regulácii a investíciách
- zníženie fragmentácie činností v oblasti európskeho výskumu, vývoja a inovácie
- zabezpečenie spravodlivej hospodárskej súťaže v rámci EÚ a na globálnej scéne²

- **budovanie klimaticky neutrálnej, ekologickej, spravodlivej a sociálnej Európy**

Európska únia sa dlhodobo zameriava na neustále sa zhoršujúce klimatické zmeny a má záujem ich minimalizovať. Preto sa rozhodla pre tieto priority:

- „zabezpečenie súladu politik EÚ s Parížskou dohodou
- urýchlenie prechodu na obnoviteľné zdroje energie a zvýšenie energetickej efektívnosti
- zníženie závislosti od vonkajších zdrojov energie, diverzifikácia dodávok a investovanie do riešení zameraných na mobilitu budúcnosti
- zlepšovanie kvality vzduchu a vôd
- podpora udržateľného poľnohospodárstva
- vykonávanie Európskeho piliera sociálnych práv na úrovni EÚ a členských štátov
- výzva všetkým krajinám EÚ, aby napredovali a zintenzívnili svoje klimatické opatrenia³

1. <https://www.consilium.europa.eu/sk/european-council/role-setting-eu-political-agenda/>

2. <https://www.consilium.europa.eu/sk/european-council/role-setting-eu-political-agenda/>

3. <https://www.consilium.europa.eu/sk/european-council/role-setting-eu-political-agenda/>

- **podpora európskych záujmov a hodnôt na globálnej scéne**

Európska únia musí hájiť svoje záujmy a hodnoty, taktiež presadzovať európsky spôsob života globálne. Preto Európska rada prijala tieto priority pre splnenie cieľa:

- „podpora OSN a kľúčových medzinárodných organizácií
- presadzovanie udržateľného rozvoja a vykonávanie Agendy 2030
- spolupráca s partnerskými krajinami v otázkach migrácie
- zachovanie európskej perspektívy pre európske štáty, ktoré sú schopné a ochotné pristúpiť k EÚ
- rozvinutie komplexného partnerstva s Afrikou
- zabezpečenie ambiciózneho a robustnej obchodnej politiky v rámci reformovanej WTO a na bilaterálnej úrovni medzi EÚ a jej partnermi
- úzka spolupráca s NATO⁴

Okrem stanovených priorít v Strategickom programe, Európska rada vykonáva aj:

- Marcové zasadnutie: na tomto zasadnutí Európska rada poskytuje politické usmernenia na základe prieskumu rastu
- Júnové zasadnutie: na tomto zasadnutí Európska rada schvaľuje odporúčania pre jednotlivé krajiny, v ktorých sú určené priority pre každý členský štát jednotlivo na najbližších 12 až 18 mesiacov.

Taktiež zohráva formálnu úlohu aj v Európskom semestri. Európsky semester je cyklus koordinácie hospodárskych a fiškálnych politík, politiky zamestnanosti a sociálnej politiky. Je zameraný na 6-mesačné obdobie, od ktorého je aj odvodený samotný názov semester. Vznikol hlavne z potreby zosúladiť postupy jednotlivých členských štátov s cieľom posilnenia EÚ. V roku 2010 sa postupy vykonávali poslednýkrát samostatne a nezávisle jeden po druhom. Od roku 2011 sa už o harmonogramy stará Európska rada prostredníctvom Európskeho semestra. Koordinujú hlavne:

- štrukturálne reformy zamerané na podporu rastu a zamestnanosti
- sociálnu politiku a politiku zamestnanosti v súlade so zásadami Európskeho piliera sociálnych práv
- štrukturálne reformy stanovené v národných plánoch obnovy a odolnosti
- fiškálne politiky s cieľom zabezpečiť udržateľnosť verejných financií v súlade s Paktom stability a rastu
- predchádzanie nadmerným makroekonomickým nerovnováham⁵

Preto hlavnými cieľmi Európskeho semestra sú:

- „prispieť k zabezpečeniu konvergencie a stability v EÚ
- prispieť k zabezpečeniu zdravých verejných financií
- podporiť hospodársky rast
- predchádzať nadmerným makroekonomickým nerovnováham v EÚ
- koordinovať a monitorovať politiku zamestnanosti a sociálnu politiku
- monitorovať vykonávanie národných plánov obnovy a odolnosti⁶

História

- 9. December 1974: v tento deň bola v Paríži vytvorená Európska rada s cieľom založiť neformálne fórum pre stretnutia hláv členských štátov Európskej únie.
- 11. Marec 1975: konalo sa prvé zasadnutie Európskej rady v Dubline.
- 2. December 1985: konalo sa zasadnutie v Luxemburgu, kde sa otvorila cesta pre prijatie Jednotného európskeho aktu (týmto aktom sa umožnil voľný pohyb osôb, tovaru, služieb a kapitálu.
- 11. December 1992: začali sa konať zasadnutia Európskej rady, ktoré boli a dodnes sú verejné (dnes je možné ich sledovať cez webovú stránku Európskej rady). Takéto prvé zasadnutie sa konalo v Edinburhu.

4. <https://www.consilium.europa.eu/sk/european-council/role-setting-eu-political-agenda/>

5. <https://www.consilium.europa.eu/sk/policies/european-semester/>

6. <https://www.consilium.europa.eu/sk/policies/european-semester/>

- 1. November 1993: bola prijatá Maastrichtská zmluva, ktorá Európskej rade zabezpečila formálny štatút.
- 1. Január 1996: od tohto dátumu začala Európska rada zasadať štyrikrát ročne. Dovtedy zasadala dvakrát ročne.
- 1. Október 2003: v Zmluve z Nice je uvedené, že akonáhle počet členských štátov bude 18, zasadnutia Európskej rady sa budú konať v Bruseli. K 1. októbru 2003, počet členských štátov dosiahol počet 18.
- 19. November 2009: bol zvolený Herman Van Rompuy za stáleho predsedu Európskej rady.
- 1. December 2009: bola prijatá Lisabonská zmluva, ktorou sa Európska rada stala plnohodnotnou inštitúciou Európskej únie. Funkcia vedúceho bola neoficiálna. Dovtedy túto funkciu vykonával členský štát, ktorý aktuálne predsedal Rade Európskej únie (v Rade Európskej únie funguje rotujúce predsedníctvo).
- 10. December 2009: Európskej rade začal председаť Fredrik Reinfeldt - predseda vlády Švédska.
- 1. Marec 2012: za predsedu Európskej rady bol opätovne zvolený Herman Van Rompuy na svoje druhé funkčné obdobie od 1. júna 2012 do 30. novembra 2014.
- 1. December 2014: predsedom sa stal Donald Tusk na obdobie od 1. decembra 2014 do 31. mája 2017.
- 9. Marec 2017: Donald Tusk bol opätovne zvolený na svoje druhé funkčné obdobie, ktoré trvalo od 1. júna 2017 do 30. novembra 2019.
- 1. December 2019: predsedom Európskej rady sa stal jej súčasný predseda Charles Michel na svoje funkčné obdobie trvajúce od 1. decembra 2019 do 31. mája 2022.
- 24. Marec 2022: Charles Michel bol opätovne zvolený za predsedu Európskej rady na funkčné obdobie od 1. júna 2022 do 30. novembra 2024⁷.

Strenutie Európskej Rady

zdroj: <https://newsroom.consilium.europa.eu>

Zasadnutia Európskej rady

Zasadnutia Európskej rady sa inak nazývajú aj samity EÚ. Zvyčajne zasadnutia bývajú:

- Formálne: tento typ zasadnutí sa deje zvyčajne štyrikrát ročne a to v mesiacoch marec, jún, október a december. Trvajú dva dni - štvrtok a piatok. Konajú sa v Bruseli v budove Europa. Zasadnutia vedie predseda Európskej rady. Na zasadnutie Rady môžu byť pozvaní predseda Európskeho parlamentu, generálny tajomník NATO alebo aj generálny tajomník OSN, či prezident Európskej centrálnej banky.
- Neformálne: v rámci neformálnych zasadnutí sa členovia môžu stretnúť kdekoľvek (nemusí to byť len v Bruseli) a vymenia si svoje názory pred prijatím formálnych rozhodnutí.

Okrem týchto dvoch typov môže predseda Európskej rady zvolať aj mimoriadne zasadnutie. Za zvolaním mimoriadneho zasadnutia sú zvyčajne mimoriadne okolnosti, ktoré si vyžadujú stretnutie. Aj na tomto type zasadnutí sa môžu prijímať formálne rozhodnutia⁸.

Členovia Európskej rady

Európska rada má 27 členov. Sú to hlavy štátov alebo predsedovia vlád. Za každú krajinu má Európska rada jedného člena:

1. Charles Michel - predseda vlády, Belgicko
2. Karl Nehammer - spolkový kancelár, Rakúsko
3. Alexander De Croo - predseda vlády, Belgicko
4. Kiril Petrov - predseda vlády, Bulharsko
5. Andrej Plenković - predseda vlády, Chorvátsko
6. Nicos Anastasiades - prezident republiky, Cyprus
7. Petr Fiala - predseda vlády, Česká republika
8. Mette Frederiksen - predsedníčka vlády, Dánsko
9. Kaja Kallasová - predsedníčka vlády, Estónsko
10. Sanna Marinová - predsedníčka vlády, Fínsko
11. Emmanuel Macron - prezident republiky, Francúzsko
12. Olaf Scholz - spolkový kancelár, Nemecko
13. Kyriakos Mitsotakis - predseda vlády, Grécko
14. Viktor Orbán - predseda vlády, Maďarsko
15. Micheál Martin - Taoiseach, Írsko
16. Mario Draghi - predseda vlády, Taliansko
17. Krišjānis Kariņš - predseda vlády, Lotyšsko
18. Gitanas Nausėda - prezident republiky, Litva
19. Xavier Bettel - predseda vlády, Luxembursko
20. Robert Abela - predseda vlády, Malta
21. Mark Rutte - predseda vlády, Holandsko
22. Mateusz Morawiecki - predseda vlády, Poľsko
23. António Costa - predseda vlády, Portugalsko
24. Klaus Werner Iohannis - prezident, Rumunsko
25. Eduard Heger - predseda vlády, Slovensko
26. Janez Janša - predseda vlády, Slovinsko
27. Pedro Sánchez - predseda vlády, Španielsko
28. Magdalena Anderssonová - predsedníčka vlády, Švédsko
29. Ursula von der Leyenová - predsedníčka Európskej komisie⁹

8. <https://www.consilium.europa.eu/sk/european-council/how-the-european-council-works/>

9. <https://www.consilium.europa.eu/sk/european-council/how-the-european-council-works/>

Predseda Európskej rady

Súčasným predsedom Európskej rady je Charles Michel. Do svojej funkcie bol zvolený 2. júla 2019 a nastúpil do nej 1. decembra 2019. Funkčné obdobie predsedu je dva a pol roka. S možnosťou znovuzvolenia maximálne 1-krát.

Charles Michel
Predseda Európskej rady

zdroj: <https://newsroom.consilium.europa.eu>

Rozhodovací proces

Európska rada väčšinou prijíma rozhodnutia prostredníctvom konsenzu. To znamená, že žiadny z členov nie je proti návrhu, o ktorom rokujú.

Existujú však aj prípady, kedy je potrebné prijímať rozhodnutia hlasovaním (tieto prípady sú určené v zmluvách Európskej únie, ide napríklad o prijímanie právnych aktov). Hlasovanie iniciuje predseda, ale môže byť aj na základe podnetu ktoréhokoľvek člena Európskej rady, pokiaľ s tým väčšina súhlasí. Európska rada využíva tri spôsoby hlasovania:

- **jednomyseľnosť:** Jednomyseľnosť sa vyžaduje napríklad vtedy, keď Európska rada prijíma rozhodnutie o počte členov Európskej komisie. Ak sa Európska rada uznáša jednomyseľne, zdržanie sa hlasovania nebráni prijatiu.
- **kvalifikovaná väčšina:** Kvalifikovanou väčšinou rozhoduje Európska rada napríklad vtedy, keď zostavuje zoznam zložení Rady alebo keď Európskemu parlamentu navrhuje kandidáta na predsedu Komisie.
- **jednoduchá väčšina:** Jednoduchou väčšinou sa Európska rada uznáša pri prijímaní procedurálnych rozhodnutí na základe svojho rokovacieho poriadku¹⁰.

Aby bolo nejaké rozhodnutie prijaté, je potrebné v hlasovaní dosiahnuť kvórum - teda za návrh musia zahlasovať dve tretiny hlasujúcich.

10. <https://www.consilium.europa.eu/sk/european-council/how-the-european-council-works/>